

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru a pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katoličanskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, vstopnega naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne politvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zaprite reklamacije so poštnine preste.

Otroke v slovensko šolo.

Marsikje na Slovenskem Štajerju se začne z drugo polovico septembra novo šolsko leto. Posebno se bo to zgodilo v večini krajev, kjer obstajajo nemške ljudske šole zraven slovensko-nemških šol. In za te kraje ravno veljajo naše vrstice!

Naši narodni nasprotniki bodo za svoje nemške šole lovili deco z vsemi le možnimi sredstvi. Grozili bodo z odtegotvami različnih dobrot, s trdo zlorabo svoje uradne oblasti in z obljubovanjem obilnih podpor za stariše in otroke.

Stariši! Ne prodajte svojega največjega zaklada, svoje dece za kak posvete dobiček. Ne odločujte se za nemško ali slovensko-nemško šolo z ozirom na to, kje se vam ali vašim otrokom ponuja kaka ugodnost. Ampak sodite in odločujte po tem, kje se bodo vaši otroci več naučili. Šola je za učenje, ne pa sredstvo za pridobivanje gmotnih dobrot. Otroci se pošiljajo v šolo za nadaljno umstveno in нравno vzgojo, ne pa, da bi služili za kupčijo med stariši in vzdrževalci šole.

Vse naše takozvane slovenske šole v onih krajih, kjer obstajajo nemške ljudske šole, so tako urejene, da se otroci na podlagi svoje materinske lahko začas navadijo tudi tujega jezika. Te šole niso v istini slovenske šole, kakor se imenujejo, ampak so slovensko-nemške šole.

Slovenski otrok in nemška šola ne more napredovati. Šola bi naj otroku duha razbistrila, naj bi mu dala mnogo znanja, da lahko stopivši v svet modro in trezno presoja dogodke okoli sebe in na daljnem svetu. Tako znanje mu lahko da samo šola, v knjigi otrok razume vsako učiteljevo besedo, samo v taki šoli se otroku razsvetli razum.

V šoli, kjer otrok ne razume učiteljevega in katehetovega jezika, ne more slediti pouku. Ne nauči se ne veronauka, ne kakega drugega predmeta. Mogoče, da se nauči za silo tolči nemščino, toda kaj pomaga nemščina otroku, če je sicer ostal neumen?

Stariši, ako se hočete prepričati, kako poneumnevalno vplivajo nemške šole na slovensko deco, idite v nekatere obmejne kraje. Očlovek bi se razjokal nad temi otroki, ki stopijo iz šole, pa so v kljub svoji nemščini bolj nerodni kakor takrat, ko so iz očetove hiše stopili v šolo.

Ako res že mislite, da je nemščina neobhodno potrebna, no evo naših slovensko-nemških šol. S pomočjo slovenskega jezika se v njih poučuje tudi nem-

ščina, in otroci, ki pridejo iz takih šol, v svetu lažje izhajajo, ker so razven nemščine še tudi drugo znanje dobili v glavo. Vrhutega se bo odslej na vseh teh šolah skrbelo tudi z obleko, hrano in knjigami za vaše otroke.

Stariši, ako ljubite svoje otroke, potem jih ne dopustite, da bi se vam v nemških šolah poneumili in pokvarili!

Shodi.

Sp. Polskava. Poslanec Pišek je imel 5. septembra pri nas v gostilni g. Hrastnika dobro obiskan shod. Gosp. poslanec je govoril zlasti o gospodarskih zadevah in povdarjal, da so slovenski kmečki poslanci že iz ozirov agrarne politike sedanje vlade prisiljeni, najodločneje nastopiti proti sedanjemu vladnemu sistemu. Kmetje so stavili na g. poslance razna, prav aktualna vprašanja, na katera je dal potrebna pojasnila. G. deželni poslanec je govoril o nekaterih važnejših nalogah, ki jih naj reši deželni zbor v korist kmetijstva zlasti za bistriški in konjiški okraj. Shod se je vršil v najlepšem redu.

Sprejete so se enoglasno naslednje resolucije:

1. Odobrava se odločen nastop poslancev „Slovenskega kluba“ v državnem zboru in se jim izreče popolno zaupanje.
2. Poslanci naj delujejo na to, da bo država prispevala polovico za ljudske šole.
3. Poslanci naj odločno nastopijo zoper uvoz tuje živine in mesa.
4. Poslanci naj se potegnejo za zdatno podporo za one kraje, ki so letos prizadeti po suši in toči.
5. Spremeni naj se lovška postava.

Kapela. V nedeljo je imel tukaj g. poslanec Roškar shod. Ljudstvo se je kar trlo na tem shodu, bilo je nad 800 ljudi. Razjasnil nam je gospod poslanec, kakaj se je državni zbor zaprl in da so na to delali slovenski poslanci. Odločno se je zavzel za to, da se ne bode sem uvaževala tuja živina. Glavni dohodek prinaša našemu kmetovalcu živina, zrnje in vino. Vlada je hotela upeljati nov davek na žganje, a g. poslanec je proti temu govoril v enem tednu trikrat, med tem ko Ploj ni znil niti besedice. Samo kmet bi naj imel davek, gospod pa nič, ta naj bo brez skrbi. Vlada je zvišala dohodke advokatov, a kmet spet ni dobil nič. Naj bi se ustanovila državna zavarovalnica za nezgode. Vlada bi naj tudi prispevala za šole 50 odstotkov. Se enkrat nas pozivlja g. poslanec, naj se združimo pod prapor Kmečke Zveze. Vse je odobraval govor g. poslance. Na to da g. Roškar kot predsednik K. Z. besedo našemu zdru-

žnemu organizatorju g. nadrevizorju Pušenjaku. On nam je v glavnih potezah razjasnil pomen in dolžnosti za starostno zavarovanje. Nadalje, da so katoliški slovenski poslanci ustanovili svoj Slovenski klub in da se je potem ustanovila Narodna zveza jugoslovanskih poslancev. Potem so se združili Jugoslovani in Čehi v „Slovansko Jednoto“. Ta se je jela krepko bojevati proti nam sovražni vladi in ker se drugače ni dalo nič doseči, je posegla po obstrukciji. Slovenski liberalni poslanci so začeli napadati naše vrle poslance. Dobro je to, da so naši poslanci začeli z obstrukcijo. Mi hočemo žniti to, kar nam gre in kar imajo drugi narodi že davno. In nato nas se pozivlja g. Pušenjak, da gremo združeno in skupno v boj, in to pod praporom Kmečke zveze. Odobravanje. Navdušeno in enoglasno se sprejmejo resolucije, ki jih predlaga g. Pušenjak. 1. Volilci izražajo poslanecem Slov. kluba, zlasti pa svojemu drž. in dež. poslancu g. Roškarju neomejeno zaupanje in odobravanje njihov odločen nastop za pravico in koristi slov. ljudstva in zahtevajo, da v tem boju vstrajajo, dokler se Slovincem ne dajo njihove pravice. 2. Volilci želijo, da se izvede starostno zavarovanje za kmete in načrt zakona kmečkim, razmeram primerno preuredi. 3. Zahtevajo, da država prispeva za šole vsaj 50 odstotkov. 4. Zahtevajo, da se lovška postava v prid kmeta spremeni. 5. Zahtevajo, da se pri vseh uradih na Slovenskem nastavi slovenski uradniki. 6. Zahtevajo ustanovitev slov. vseh učilišč in višjega deželnega sodišča v Ljubljani. 7. Poslanci naj odločno nastopijo zoper uvoz tuje živine. — Po končanem shodu se hoče propati kandidat Zemljič i-meti od g. Roškarja neko pojasnilo in začne krivično napadati g. poslance. A g. Roškar mu ni ostal dolžen odgovora in Zemljič je nato osramočen odšel.

Politični ogled.

— **Pogajanja,** da se omogoči delovanje češkega deželnega zbora, kjer obstruirajo Nemci, so se pričela na Dunaju. Vlada dela silovite napore, da bi stregla prenapete Nemce, kajti ona dobro ve, da če ne bo deloval češki deželni zbor, potem tudi državni zbor ne bo. Nemška tolovajstva na Nižje-Avstrijskem, posebno na Dunaju, kjer Nemci z nestranno krivičnostjo zatirajo češki narod, pa obtežujejo pogajanja, ker Čehi niso voljni popuščati, ko vidijo Nemce pri tolovajskem početju.

PODLISTEK.

Povest iz savinjske doline.

Povest, katero hočem napisati, so ni vršila v preteklih časih. Vrši se sedaj pri nas in ljudstvo živi v njej z dušo in telesom. Ni bajka ali historija, kakoršne pripovedujejo stare mamice svojim vnukom ali kakoršne si pripoveduje mladina v dolgih zimskih večerih pri ročnem delu. Ni one vrste povesti, ki pripoveduje o izmišljenih kraljčinah in kraljičih ter o njih čudovitih dogodkih, o bolnikih in mrličih ter o njih čudovitem ozdravljenju in oživljenju. Ne, prava gola resnica je. Napisati vam hočem samo one odlomke povesti, pri katerih sem bil sam poleg, ker nečem, da bi pisal to, česar nisem sam doživel, česar ne vem za gotovo in o čemur sem slišal samo govoriti.

Jaz sem sploh po izobrazbi in napredku strmeč in hrepeneč človek, in zato sem šel iz domovine v tuje mesto, kjer so visoke šole, kakoršnih na Slovenskem zastoj pričakujemo že nad 60 let, da napredujem v naukih in v vsem dobrem, s čemur bi lahko kedaj koristil sebi in domovini svoji. S pridom sem že poslušal do danes v tujem mestu nauke ter sem prišel do prepričanja, da človek ne sme nikdar položiti rok križem in gledati, kako se svet peha za kruhom, tukaj, če ga ima sam do smrti dovolj, temveč delati mora, ali z rokami, ali z umom, da pomaga preživeti toliko in toliko sirot, ki jih glada umira, ker si sami ne morejo pridobiti potrebnega kruha za življenje. Pri vsem tem svojem delu, mišljenju in življenju pa ne sme človek ostati pri starem kopitu, temveč mora

stremeti po napredku; skušati mora to, kar je danes še morebiti dobro, do jutri izboljšati, ker sicer stvar zastari in namesto, da bi mu koristila, mu škodi.

Treba je n. pr. kmetu, ki je napreden, vsak čas izboljšati način svojega poljskega obdelovanja, vinorejcu izboljšati način trtojeje, pripravljanja in ohranjanja vina, živinorejcu izboljšati hleve, pasmo, krmno in zaradi nje travnike, učitelju izboljšati učni red, učne knjige in način pouka. Naprednemu učnjaku in modroslovcu je treba logično in dosledno zasledovati resnico in odkrivati nova pravila in nove zakone in iznajdbe. V vsaki stroki in v vsaki dobri stvari in dobrem delu mora človek napredovati, če hoče biti napreden. Tatu, ki bo vsak dan bolj znal krasti, in pijancu, ki se bo vsaki dan bolj napil, ne moremo reči, da sta napredna. Do tega prepričanja sem torej prišel in sem sam vedno bolj hrepel po napredku. Ravno tako sem dognal, da je v verskem oziru in mišljenju človek napreden, čim bolj spoznava resnico, Boga in njegove lastnosti, v kolikor je to mogoče in čim bolj se vglablja v verske resnice in izpolnjuje kožje zapovedi. Človek, ki vedno bolj gubi vero v Boga, zanemarija božje zapovedi in se zaletava v cerkev in duhovnike, je v verskem oziru nazadnjaški ali liberalen.

Do spoznanja te resnice sem prišel v tujini, ko sem napravil prve izpite. Želel sem se torej po tem napornem delu nekoliko odpočiti v svoji domovini, okrepčati duha in se naslanjati na domovinski prirodni krašoti, domači govorici in domačem rujnem vinu. Pa se nekaj drugega me je vlelo v domovino, nekaj, kar se tiče zgoraj omenjenega mojega prepričanja in naziranja. Da ne bi pretrgal vsake vezi z domovino, sem imel namreč tudi v tujem mestu naročen domač slovenski časopis ter sem z veseljem prebiral razne

novice iz domačih in tujih krajev, pisane v svoji materinski. Pri tem so me pa neizmerno razveseljevali dopisi in novice iz Savinjske doline. Čital sem izraze, kakor: „napredna Savinjska dolina“, „vrlo napredni Gotovljani“, „nazadnjaški Sempeterčani“ itd. Takoj sem za trdno sklenil, da enkrat gotovo obiščem te presrečne in med njimi zopet nesrečne kraje. V naprednih krajih se bom gotovo še bolj navdušil za napredovanje v dobrem, a nazadnjaški mi bodo služili v svarilo pred brezdelnostjo in nazadnjaštvom. Hotel sem pa tudi na lico mesta študirati vzroke, zakaj so v tako mali dolinici eni kraji tako nazadnjaški, dotim so drugi vrlo napredni. In sedaj po izpitu se mi je nudila krasna prilika, da se mi izpolni ta goreča želja, nič ne de, če tudi v počitnicah malo študiram, in opazujem življenje v teh krajih, škodilo mi ne bo. Bolje je, da grem v te napredne kraje in izpolnim svojo znanost, kakor pa da bi šel domov v svoje rove, se dolgočasil in pozabil še to, kar sem se v tujini naučil.

Sedel sem torej v tujini na vlak in se odpeljal proti Savinjski dolini. Z velikim spoštovanjem sem izstopil na prvi postaji v Savinjski dolini; odkril sem se, kakor da sem stopil v svetišče znanosti in umetnosti. Hotel sem peš prepotovati celo dolino, ker sem vedel, da bom ob vsakem koraku naletel na kaj novega, lepega in vzvišenega.

Vzel sem v roke palico in tisti svoj slovenski časopis, ki sem ga bral v tujini ter sem se pomikal počasnih korakov in odprtih oči naprej. Na njivi sredi lepo obdelanega polja je oral kmet. Lepi konji, nov plug, vse po modernem, umnem načinu! Počakal sem, da je obrnil brazdo in prišel do mene. Zazdelo se mi je, da je učenjak naprednjak in kmet, vse ob enem. Pozdravil sem ga spoštljivo, se mu predstavil in mu